

ליל שבת קודש פרשת דברים ה'תשס"ד

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ער"ב המדבר מהפסוק היום אם בקולו תשמעו, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, כתיב, היום אם בקולו תשמעו (תהלים צ"ה), זה כלל גדול בעבודת השם, שלא ישים לנגד עיניו כי אם אותו היום, הן בעסק פרנסה והצטרבותו, צריך שלא יחשב מיום לחברו כמונא בספרים, וכן בעבודתו יתברך לא ישים לנגד עיניו כי אם אותו היום ואותו השעה, כי כשרוצין לכנס בעבודת ה', נדמה להאדם כאלו הוא משא כבד, ואי אפשר לו לישא משא כבד כזו, אבל כשיחשוב שאין לו רק אותו היום, לא יהיה לו משא כלל, וגם שלא ידחה את עצמו מיום ליום, לאמר מחר אתחיל, מחר אתפלל בכונה ובכח כראוי, וכיוצא בזה בשאר העבודות, כי אין לאדם בעולמו כי אם אותו היום ואותו השעה שעומד בו, כי יום המחרת הוא עולם אחר לגמרי, היום אם בקולו תשמעו, 'היום' דייקא, והבן, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה רביז"ל מוסר לנו כאן כלל גדול בעבודת השם יתברך, שבלעדה אי אפשר לאדם להצליח בעבודתו, והוא שלא ישים האדם לפני עיניו כי אם אותו היום שהוא עומד בו, ולא יחשוב מיום לחבירו כלל, כי רוב חלישות ונפילות האדם בא רק ממה שהוא מבלבל את עצמו, או אם הימים הקודמים, או אם הימים העתידים, כי מצד אחד מסתכל על העבר, ועושה לעצמו חשבון, הרי לא הצלחתי כל כך עד עכשיו, ולא פעלתי מה שרציתי לפעול, אם כן מן הסתם גם היום לא אצליח ולא אפעול כרצוני, ומצד שני מסתכל על העתיד בדאגה ופחד, מה יהיה מחר ומה יהיה לאחר מכאן, אולי יהיה לי מניעות ועיכובים גדולים, אם כן למה לי להתחיל עכשיו בחנם, יותר טוב לא לעשות כלום, וכך באמת אינו עושה כלום, ונשאר ריק וחסר לגמרי, וכל זה הוא עצת היצר למנוע את האדם מלבוא אל תיקונו הנצחי, כי אלמלא היה האדם משים לפני עיניו רק את היום הזה שהוא עומד בו, ולא היה חושב מיום לחבירו כלל, היה מצליח מאד בכל עניניו הן ברוחניות והן בגשמיות, כי ברוחניות ובעבודת השם יתברך, על יום אחד בוודאי יכול לקבל על עצמו הרבה מאד, היינו לעסוק בתורה ובתפילה ובמצוות מעשיות הרבה, כי על יום אחד אין זה כל כך קשה, והיה יכול לפעול הרבה,

ואפילו אם מאיזה סיבה אין לו הרבה זמן עכשיו, אבל הזמן מועט שיש לו, יהיה חשוב ויקר בעיניו מאד, כי הלא דקות אלו שיש לו עכשיו אף פעם לא יחזרו לו, ואם כן למה להניח להם ללכת לבטלה חס ושלום, הרי הם חשובים בפני עצמם ויכולים למלאות אותם עם כל טוב אמיתי ונצחי, ואם האדם יעשה חשבון זה לעצמו בכל יום, הרי ירכוש הון גדול בעבודת השם יתברך, עין לא ראתה, כי לא ידחה מיום לחבירו כלל, רק יחטוף בכל יום ויום כל מה שיוכל, וזה יצטבר אצלו לחשבון גדול, ויצליח מאד בעבודתו.

וכמו כן בגשמיות, כל זמן שהאדם מסתכל רק על היום הזה, כמה הוא צריך "היום" להרוויח כדי פרנסתו, ומה עליו לעשות "היום" לסדר עניניו, בודאי יצליח מאד, כי על יום אחד בוודאי קל מאד ליתן עצה לנפשו, עיקר הצרה הוא כשמתחיל לבלבל את עצמו עם העבר או עם העתיד, הרי עד עכשיו לא הצלחתי ולא הרווחתי מספיק, אם כן מי יאמר שהיום יהיה יותר טוב, או מתחיל לדאוג מה יהיה למחר ולאחר מכאן, איך אהיה בטוח שגם אז אצליח וארוויח, וזה מבלבל אותו מאד עד שאינו עושה היום מה שהיה יכול לעשות, וכל זה הוא עצת היצר, כי עיקר הצלחת האדם תלוי רק בזה שלא ישים לפני עיניו כי אם אותו היום שהוא עומד בו, ולא יבלבל עצמו עם יום האתמול או יום המחרת כלל, ואז יהיה בטוח להצליח מאד בכל עניניו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שיש פעמים שכן צריכין להשתמש עם יום "המחרת", והוא במלחמת היצר, כשהיצר הרע בא לאדם ורוצה להסיתו לעשות איזה עבירה או איזה דבר נגד רצונו יתברך, אז תאמר לו "מחר" אציית לך, ו"מחר" אעשה כרצונך, "היום" אני לוקח לעצמי לקיים את רצון השם יתברך, כי "היום" אני מאד עסוק עם לימוד התורה, שהוא עיקר התרופה נגד היצר הרע, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (קידושין ל:): אמר הקדוש ברוך הוא, בראתי יצר הרע, בראתי תורה תבלין כנגדה, ו"מחר" אעשה כרצונך, וכך לדחות אותו מיום ליום, שבכל יום שהוא בא להסית את האדם, צריכין לדחותו רק ליום "מחר", כי על יום אחד קל לדחות את היצר, ובדרך זה יפטר ממנו לגמרי, נמצא שהעצה הנ"ל של "היום" הוא רק "אם בקולו תשמעו", היינו לשמוע בקול השם יתברך ולקיים תורתו ומצותיו הקדושים, אבל לשמוע בקול היצר הרע, אז צריכין להשתמש עם עצת ל"מחר", ולדחותו כך מיום ליום, ולכן אשרי הזוכה להכניס בעצמו כלל נפלא זו של רביז"ל של "היום אם בקולו תשמעו", כי על ידו יכול להיות איש כשר כל ימי חייו, ולזכות לדביקות אמיתי בו יתברך בזה ובבא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב בפרשת השבוע (דברים ב' י"ח) אתה עובר היום את גבול מואב את ער, ויש לומר שמרומז בפסוק זו עצה הנפלא הנ"ל של רביז"ל, שהתורה נותנת לנו עצה איך נזכה לעבור על קליפת מואב שהוא הרע והטומאה של ניאוף רחמנא ליצלן, כי מואב נקרא על שם מעשה בנות לוט, שקראה הבכירה שם בנה על שם מאב (בראשית י"ט), והמואבים הם שהפקירו בנותם לטומאות נשמות ישראל בשמים בעצת בלעם הרשע (במדבר כ"ה), ולכן נקרא שם עירם "ער", על שם (בראשית ל"ח) ויהי ער וגו' רע בעיני ה', שהכוונה על פגם הכרית רחמנא ליצלן (עיין שם ברש"י), והתורה מגלה לנו כאן, אתה עובר "היום" את גבול מואב את ער, היינו על ידי עצת "היום" תזכה לעבור על טומאת מואב וער שהוא הר"ע של טומאת ניאוף רחמנא ליצלן, כי על ידי שיהיה כל יום ויום יקר בעיניך מאד, ובכל יום תחטוף הרבה לימודי תורה שמכניע ומבטל את היצר הרע של ניאוף, על ידי זה תכניע את מואב לגמרי, ותבטל את טומאתו הגדולה מן העולם, אבל גם תזכרו שיש גבול להיום, ולפעמים צריכין לעבור הגבול של "היום", ולהשתמש עם "מחר", והוא גם נגד היצר הרע של טומאת מואב, שאם בא להסתיך לעבירה חס ושלום, אז תאמר לו "מחר" אעשה כרצונך, וזהו אתה עובר היום את גבול מואב את ער, שלפעמים עוברים על גבול "היום", ואומרים "מחר" והוא כנגד מואב והרע שלו, והבן, והשם יתברך יזכינו להיות נשמרים מכל הרע והטומאה של תאוות עולם הזה, ונזכה למלאות כל יום ויום עם הרבה טוב אמיתי ונצחי, עדי נזכה לשוב בתשובה שלימה בו יתברך, ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמין ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת דברים ה'תשס"ד

בשבת קודש בבוקר, בעת קידושא רבא, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל בהסיפור מחיגר (מעשה ג') דף ע"ז, עיין שם.

פתח מוהרא"ש נ"י ואמר, רביז"ל ממש"ך לספר, ענה המלך להזקן ואמר: מאחר שאתה איש כזה, אתן לך ספר מכל המשפחות של שדים, רביז"ל לפעמים קורא החכם הנ"ל שהיה יושב בתוך העיגול "זקן", כי אין זקן אלא מי שקנה חכמה (קידושין ל"ב:), ואין חכם כמו מי שיודע שאין לו שום דבר מעצמו, רק הכל בכוחו יתברך, שזהו פירוש חכמ"ה, כ"ח מ"ה, לדעת מה כוחינו מה גבורתינו, שאין לנו שום דבר בלתי כוחו יתברך (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' פ"ב), וזהו, ח'ילו מ'פניו כ'ל ה'ארץ (תהלים צ"ו) ראשי תיבות ח'כמ'ה', כי מי שיודע שהכל ממנו יתברך, נכנס בו יראה אמיתית מלפניו יתברך, ולכן החכם הזה שהיה יושב בתוך העיגול של אמונה, וסמך עצמו לגמרי עליו יתברך, ולא פחד ממלך השדים כלל, אפילו שהגדיל עצמו עד השמים, הוא היה הזקן האמיתי שקנה חכמה, ורביז"ל קורא אותו פעם בשם חכם ופעם בשם זקן, וכשמלך השדים ראה את עוצם מעלתו, הקטיגור נתהפך לסניגור, ומסר לו ספר של כל משפחות השדים כדי שלא יוכלו להזיק אותו.

כי יש בעלי שמות שאינם יודעים רק ממשפחה אחת, ואפילו אותה המשפחה אינם יודעים בשלימות, אני אתן לך ספר שכתוב בו כל המשפחות, כי אצל המלך כתובים כולם, ואפילו מי שנולד נכתב אצל המלך, ושלח את האחד, שהיה עמו אחר הספר (היינו שהמלך של השדים שלח את האחד, שהיה עמו בתוך העיגול אחר הספר, נמצא, שטוב עשה שהניח אותו עם עוד אחד ליכנס, כי אם לאו, את מי היה שולח?), והביא לו הספר, ופתח את הספר, וראה כתוב בו אלף אלפים ורבי רבבות משפחות שלהם, והכתיב המלך שלא יזיקו לעולם את כל משפחתו של אותו הזקן הנ"ל, וצוה להביא כל הפאטרעטין של כל בני משפחתו, ואפילו אם יהיה נולד להם (איזה ילד) יביאו תכף הפאטרעטין שלו, כדי שלא יהיה נזוק שום אחד ממשפחת הזקן, כי הבעלי שמות הם הצדיקים האמיתיים, שיודעים יחודי וצירופי שמותיו יתברך, ויודעים איך להשתמש עם קבלה מעשיות, ואיך להשתלט על השדים ולבטל אותם, וזהו עוצם מעלת התקרבות אל צדיקים, שהאדם זוכה להיות נשמר מן הקליפות על ידם, כי האדם בורא בעונותיו שדים ורוחות רעות רחמנא ליצלן, והם רודפין אחריו וממררין את ימי חייו, ואינו יודע איך להפטר מהם, אבל כשזוכה להתקרב אל צדיק ובעל שם אמיתי, שיודע את המשפחות של השדים, וממה הם נבראים, הם יכולים להורות לו תיקון לנפשו, ולעזור לו לצאת מתחת ידיהם, ולחיות חיים טובים באמת.

אחר כך, כשהגיע זמנו של הזקן לפטר מן העולם, קרא לבניו וצוה להם ואמר להם:

אני מניח לכם זה הספר: והלא אתם רואים שיש לי כח להשתמש עם זה הספר בקדושה, ואף על פי כן איני משתמש בו, רק יש לי אמונה בהשם יתברך, גם אתם אל תשתמשו בו, אפילו אם ימצא אחד מכם שיוכל להשתמש בו בקדושה, אף על פי כן אל ישתמש בו, רק יהיה לו אמונה בהשם יתברך, כי הצדיקים האמיתיים הדביקים בו יתברך בדביקות אמת, והאמונה אצלם ברורה ומזוככת כשמש בצהריים, בבחינת (יהוה א') נ'פתחו ה'שמים ו'אראה מ'ראות א'להים, ראשי תיבות א'מ'ו'נ'ה', שהאמונה אצלם כראיה בעינים ממש, אף על פי שיש להם כח להשתמש בקבלה מעשיות, ולעשות מופתים ושינוי הטבע בעולם, אינם רוצים להתשמש בה כלל, רק סומכין על אמונה ומוסרים עצמם לגמרי אליו יתברך, וזה מה ששומר אותם מכל רע, וגם האריז"ל הזהיר מאד לא להשתמש עם קבלה מעשיות, ואמר שכל אלו שמשתמשים בקבלה מעשיות סוף כל סוף מקבלים איזה עונש קשה, או הם או בניהם, ולא יוצאים ממנו נקי, ולכן גם כאן צוה החכם והזקן ליוצאי חלציו, שאפילו אם יהיו ראויים להשתמש בו שלא ישתמשו בו.

ונפטר החכם, והלך הספר בירושה ובא לבן בנו, והיה לו כח להשתמש בו בקדושה, רק שהיה לו אמונה בהשם יתברך, ולא היה משתמש בו, כאשר צוה הזקן, והמדברים שיש ביניהם היו מפתים את נכד הזקן הנ"ל, כאשר שיש לך בנות גדולות ואין לך לפרנסם ולהשיאם, על בן השתמש בזה הספר, כי השדים בעצמם יודעים שעלול האדם להינזק על ידי שישתמש בקבלה מעשיות, ולכן פיתו אותו שישתמש בו כדי להשיא את בנותיו, ובוה יוכלו לנקום בו.

והוא לא היה יודע שהם מפתים אותו, וסבר שלבו מייעצו לזה, ונסע לאביו זקנו על קברו, כי מובא בשער היחודים להאריז"ל, שיש יחודים קדושים לכוון על קברי הצדיקים שיכולים על ידם לדבר עם הצדיקים ולשמוע תשובתם, וכמבואר שם הרבה מעשיות מרבי חיים וויטאל ז"ל ממה ששמע על קברי הצדיקים, וידוע לנו איך רבי יודיל ז"ל תלמיד רביז"ל היה לו הכח הזה, שהיה עולה על ציון רביז"ל לשאול רביז"ל מה שרצה לדעת, ופעם דיברו איזה שידוך בין בת מוהרנ"ת ז"ל לבן ר' נפתלי ז"ל, ושלחו את ר' יודיל לציון רביז"ל לשאול אם רביז"ל מסכים להשידוך, וחזר ואמר שרביז"ל לא מסכים, כי אמר "יש לי שני תלמידים שהם ידידים טובים, ורוצים לעשות פירוד ביניהם?!" ונתבטל השידוך, הרי שיש לצדיקים הכח הזה לדבר עם נשמות הצדיקים, ולקבל מהם עצה טובה ונכונה.

ושאל אותנו: באשר שהנחת צואה שלא להשתמש עם הספר, רק שיהיה לנו אמונה בהשם יתברך, ועתה הלב מפתה אותי להשתמש בו, ענה אותו (הזקן הנפטר הנ"ל): אף על פי שיש לך כח להשתמש בו בקדושה, מוטב שיהיה לך אמונה בהשם יתברך ואל תשתמש בו, והשם יתברך יעזור לך, ועשה כן, כי כח האמונה עולה על הכל, ועל ידי אמונה האדם מקבל כל הברכות שבעולם, וכמו שכתוב (משלי כ"ח) איש אמונות רב ברכות, והאדם צריך לחפש בעצמו תמיד איפוא הוא אוהו באמונה (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ה'), ולהעלות עצמו תמיד מדרגא לדרגא באמונה, ועל ידי זה יזכה לכל הברכות שבעולם, והשם יתברך יזכינו להגיע אל שלימות האמונה, ולהיות נשמר מכל רע תמיד מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת דברים ה'תשס"ד

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעווין, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' י"ח מהסכנה להיות מפורסם ומנהיג, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, סכנה גדולה להיות מפורסם ולהנהיג העולם, לא מבעיא כשאינו ראוי כלל, ולובש מלית שאינו שלו, רק אפילו עובדי השם באמת, גדולי הדור, יש עליהם סכנות נוראות בהנהגת העולם, כי איש פשוט רחוק מאד, שיעבור על רציחה, אפילו אם אינו איש כשר, כי אין לו תאוה לזה, ואפילו כשמגיע, חס ושלום, לתאוה כזו, רחמנא לצלן, אינו בא לידו, ויש לו כמה מניעות לזה, ואפילו אם יעבור, לא יעבור כי אם לעתים רחוקות, וקרוב שלא יעבור רק פעם אחת כל ימיו, אבל בהנהגת העולם ובחדושי דאורייתא שמחדשין, יכולים לעבר ממש גנב ונאף ורצח בכל פעם, בכל רגע, רחמנא לצלן, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה להיות רב ומנהיג מפורסם בעולם הוא אחריות עצום ונורא מאד, ואינו משחק ילדים כלל, כי הנשמות של כל אלו האנשים הבאים אליו

תלויים בו, ואם אינו מנהיג אותם כראוי, הרי הקולר שלהם תלוי בצווארו, והוא נתפס בעוונם, בבחינת (דברים א') ואשימם בראשיכם, ופירש"י, לומר שאשמותיהם של ישראל תלויות בראשי דייניהם, עיין שם, כי מצד אחד בוודאי מוטל עליו להוכיח אותם, אבל מצד שני אם אין התוכחה כראוי, הרי מבאיש ריחם, וגורם להם לחטוא יותר רחמנא ליצלן (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ה'), כי עיקר התוכחה של המנהיג צריך להיות בתוכחתו של משה רבינו, שעליו נאמר (שיר השירים א') נרדי נתן ריחו, ואמרו חכמינו הקדושים (שבת פ"ח:): הסריח לא נאמר, אלא נתן, שנתן בהם משה רבינו ריח טוב, ואפילו אחר חטא העגל אמר להם משה רבינו, עדיין חביבותא היא גבן, שעדיין הקדוש ברוך הוא אוהב אתכם, ועל ידי זה חזרו כולם בתשובה, כי להגיד לאדם עוונותיו ולהוכיח אותו למה עשה כך וכך, אין בזה שום מעלה, אדרבה זה גורם לו חלישות הדעת עד שיכול לחטוא יותר רחמנא ליצלן, נמצא שהתוכחה לא פעל כלום, כי עיקר התוכחה של המנהיג האמיתי הוא רק בדרך אהבה ורחמנות, בבחינת (ישעיה מ"ט) כי מרחמם ינהג, שרק רחמן נקרא מנהיג אמיתי (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ז'), ולכן אין לאדם לדחוק עצמו להיות מנהיג ומפורסם כי זה סכנה גדולה מאד, ואף על פי שיש בזה תאוה ויצר הרע גדול להנהיג העולם (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"א), אף על פי כן אם יעשה לעצמו חשבון פשוט יראה שלא כדאי לו כלל, כי כל זמן שהוא מכוסה ומוסתר מעיני הבריות, הרי יכול לעבוד את השם יתברך כרצונו, ואינו צריך לחשוב מאחרים כלל, אבל מיד שנעשה מנהיג ומפורסם, הרי רוצה לישא חן בעיני הבריות, וכבר אי אפשר לכוון דעתו בלתי לה' לבדו, וכמו שפעם אמר רביז"ל לאחד שבא לפניו, ואמר לו שיש לו רצון להיות מנהיג ומפורסם, ואמר לו רביז"ל, הרי לא תוכל לברך אפילו ברכת המזון אחד בכוונה כראוי, כי תמיד תחשוב איך לישא חן בעיני הבריות, ולא תוכל לכוון דעתך אליו יתברך כלל, ולכן למה לאדם ליכנס בדברים כאלו, ולא עוד, אלא הרי כל מה שאדם מפורסם מזיק לו מאד, כי לפעמים צריך לסבול יסורין בשביל רבים, שבני אדם חוטאים והוא צריך לסבול בשבילם יסורין, בבחינת (ישעיה נ"ג) לכן אחלק לו רבים (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"א), ולכן למה לאדם להכניס עצמו בצרות וסכנות כאלו, יותר טוב לעבוד את השם יתברך בפינה שלו, ולדבק עצמו בהשם יתברך, ועל ידי זה יחיה חיים טובים באמת.

והנה רביז"ל מזהיר כאן, שכהנהגת העולם ובחידושי דאורייתא שמחדשין, יכולים להיות גנב נואף ורוצה בכל פעם ובכל רגע רחמנא ליצלן, כי הנה כשאדם מחדש חידושי תורה, ואומר אותה ברבים, או כותב אותם עלי ספר, הרי יש בזה אחריות גדול ונורא מאד, כי כל הכוונה של חידושי תורה צריך להיות על מנת לחזק נשמות

ישראל באמונתם, ולעורר אותם ללימוד התורה ולקיום המצוות, ואז זכות הרבים תלוי בו לדורי דורות, אבל כשמחדש חידושי תורה להראות חכמתו לבריות, ולהראות לבני אדם איך שהם רחוקים מהתורה ומעבודת ה', הרי נעשה גנב נואף ורוצה רחמנא ליצולן בכל פעם, וחטא הרבים תלוי בו, כי הרי החליש את דעתם ולקח את הכסף שלהם שלא כדין והרי הוא גנב, וגרם להם ירידה וללכת אחרי תאוות עולם הזה והרי הוא נואף, וגרם להם נפילה שנחשב כמיתה ממש והרי הוא רוצח, נמצא שבחידושי תורה שלו עשה חורבן העולם, וכמו שאמר רבי שמעון בן יוחאי לתלמידיו (הקדמת הזוהר ה.), שבחידושי תורה שאינם כראוי בורא עולמות ורקיעים דשוא, וגורם חורבן העולם, ופתחו כל התלמידים וענו אחריו, רחמנא לישזבן רחמנא לישזבן, עיין שם, נמצא שלהיות מנהיג ומפורסם הוא סכנה גדולה מאד, ועל האדם לברוח מזה לגמרי, ורק אם מן השמים מכריחים אותו להיות מנהיג על נשמות ישראל, עליו לבקש ולהתחנן מלפני השם יתברך על נפשו, שיזכה להדריכם בדרך ישרה ולחדש חידושי תורה אמיתיים שיועיל להם לנצח, ואז יהיה בטוח שיצליח בכל עניניו ויהיה זכות הרבים תלוי בו לדורות, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה מצינו בתחילת הפרשה את דברי משה רבינו לעם ישראל בדרך תוכחת מגולה ואהבה מסותרת, שהוכיח אותם לפני הסתלקותו בדרך רמז מפני כבודן ושלא לבייש אותם, כי זה היה דרכו כל ימי חייו להנהיג אותם ברחמנות, ולהכניס בהם תקוה וריח טוב, ולמד מיעקב אבינו שלא להוכיחן אלא סמוך למיתה, כי גם יעקב לא הוכיח את ראובן אלא סמוך למיתתו שלא יניחחו וידבק בעשו אחיו (עיין רש"י דברים א' פסוק ג'), והנה כתיב אחר כך, ואומר אליכם בעת ההיא לא אוכל לבדי שאת אתכם, והמשיך להזכיר להם ענין מינוי הדיינים, וכמו שכתוב ואקח את ראשי שבטכם וגו', ואחר כך לדבר משאר עניני נסיעתם במדבר, והנה יש להבין, מהו הקשר בין כל הדברים אלה, שבתחילה הקדים לומר להם דברי תוכחה, ואחר כך "לא אוכל לבדי שאת אתכם", ואחר כך ענין מינוי הדיינים, ואקח את ראשי שבטכם וגו'? והנה על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי הנה רש"י הקדוש שואל (פסוק ט'), אפשר שלא היה משה יכול לדון את ישראל? אדם שהוציאם ממצרים, וקרע להם את הים, והוריד את המן, והגזיז את השליו, לא היה יכול לדונם? אלא כך אמר להם, ה' אלהיכם הרבה אתכם, הגדיל והרים אתכם על דייניכם, נטל את העונש מכם ונתנו על הדיינים, עיין שם, וזהו ממש דברי רביז"ל הנ"ל, כי משה רבינו גילה להם עוצם הסכנה להיות מפורסם, ולהנהיג העולם, כי הכל תלוי בצוואר המנהיג, ולכן משה רבינו ברח מזה בתחילה, ואמר (שמות ד') שלח

נא ביד תשלה, שימנה הקדוש ברוך הוא מנהיג אחר, אבל הקדוש ברוך הוא הכריח אותו להיות מנהיג ישראל, כי ידע שהוא הרחמן האמיתי שיכול להנהיג נשמות ישראל ברחמנות ולהוכיח אותם כראוי, ולכן משה רבינו קיבל הכל על עצמו בשביל נשמות ישראל, כי משה אהב ישראל היה (מנחות ס"ה:), והשליך עצמו מנגד אף על פי שסבל מהם מה שסבל, ולכן הקדים לומר להם אחר דברי תוכחתו, שהיה בדרך כבוד ורחמנות, לא אוכל לבדי שאת אתכם, כי אחריות המנהיג גדול מאד, ולכן לקח עמו עוד ראשים מבני ישראל לעזור לו בהנהגת העולם, ובוזה הראה להם שהוא רועה ומנהיג נאמן, ואינו רוצה המנהיגות לכבוד עצמו חלילה, ולכן ראוי להם לקבל דברי תוכחתו שהוא בדרך כבוד ואהבה, כי רוצה רק בטובתם הנצחית.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שמצינו דבר פלא, שבדיוק השלשה דברים שמזכיר רביז"ל בסכנת המנהיג, שלא להיות גנב נואף ורוצח, כל שלשתם חשדו אנשי בליעל על משה רבינו עליו השלום, והוצרך לסבול מהם, כי היו עזי פנים שאמרו משה רבכם גנב היה, קוביוסטום היה (בכורות ה.), שחשדוהו שלקח כסף מבנין המשכן לתוך כיסו (עי' מדרש תנחומא פרשת פקודי), ולכאורה יפלא, משה רבינו שהוציאם ממצרים, והביא להם ביזת מצרים וביזת הים, והוריד להם המן, וגם הבאר וענני הכבוד חזרו בזכותו, אותו יחשדו שלקח כסף מהמשכן? וכן מצינו שחשדו אותו באשת איש, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (פנהדרין ק"י) על הפסוק (תהלים ק"ו) ויקנאו למשה במחנה, מלמד שחשדוהו באשת איש, הרי משה רבינו שהיה פרוש מכל וכל, שנצטווה מפי הקדוש ברוך הוא, (במדבר י"ב) ואתה פה עמוד עמדי, אותו יחשדו על דבר מגונה כזה? וכן מצינו שחשדו אותו ברציחה, כי דתן ואבירם היו השני אנשים עברים נצים, ואמרו (שמות ב') הלהרגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי וגו', כי ביום אתמול הציל אותו משה רבינו מיד המצרי והרג אותו, והיום התחצף כנגד משה ואמר לו, הלהרגני אתה אומר וגו', הרי פלא על גבי פלא שיחשדו משה רבינו בשלשה דברים אלו, שאין לו שום שייכות אליהם כלל, אבל על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי אלו שלא הבינו את עוצם מעלת משה רבינו, ואיך שהוא מנהיג ישראל אמיתי, נדמה להם שבוודאי הוא נכשל בסכנת המנהיג להיות גנב נואף ורוצח, ולכן חשדו אותו בכל אלו, אבל באמת לאמיתו הוא המנהיג האמיתי שמסר עצמו בשביל נשמות ישראל לקרב כולם אל השם יתברך, ורצה לקחת עמו עוד מראשי העם שיעזרו אותו בהנהגת העדה, לזכות את הרבים, שזהו, לא אוכל לבדי שאת אתכם וגו' ואקח את ראשי שבטיכם וגו' ואתן אותם ראשים אליכם, ובדרך זה יהיו יכולים לקרב כל נשמות ישראל אליו יתברך, והשם יתברך

יזכינו להיות מקורבים לצדיק ומנהיג אמיתי, שיגלה לנו את אורו יתברך, ויאיר
עינינו באור אלקותו יתברך, עד שנצא מן הגלות ויתהפך לנו ימים אלו לששון
ולשמחה,

בביאת משיח צדקינו ובבנין בית מקדשינו במהרה בימינו אמן ואמן.

